

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2024, sp. zn. 24 Cdo 1375/2024, ECLI:CZ:NS:2024:24.CDO.1375.2024.1

Číslo: 28/2025

Právní věta:

Výslovné prominutí činu zakládajícího dědickou nezpůsobilost dědice ve smyslu ustanovení § 1481 o. z. nemusí spočívat jen v přímém slovním vyjádření zůstavitele, nýbrž je třeba je spatřovat i v jiném jednání zůstavitele, z něž lze jednoznačně dovodit, že čin dědici odpustil.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.07.2024

Spisová značka: 24 Cdo 1375/2024

Číslo rozhodnutí: 28

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dědická nezpůsobilost

Předpisy: § 1481 o. z.

§ 1486 o. z.

§ 1487 o. z.

§ 1489 odst. 2 o. z.

§ 243d písm. a) o. s. ř. ve znění od 30.09.2017

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 11. 2022, sp. zn. 84 Co 138/2022.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Řízení ve věci pozůstalosti po M. H., zemřelé dne XY (dále též jen „zůstavitelka“), bylo zahájeno usnesením Okresního soudu v Teplicích ze dne 6. 4. 2021, č. j. 36 D 612/2021-2. Provedením úkonů v řízení o pozůstalosti po zůstavitelce byl pověřen Mgr. Petr Michal, notář v Teplicích (§ 101 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních).

2. Okresní soud v Teplicích usnesením ze dne 8. 10. 2021, č. j. 36 D 612/2021-64, určil obvyklou cenu majetku a jiných aktiv pozůstalosti částkou 608 074,26 Kč, výši dluhů a jiných pasiv

pozůstalosti částkou 11 797 Kč a čistou hodnotu pozůstalosti částkou 596 277,26 Kč (výrok I) a potvrdil nabytí dědictví dle zákonných dědických podílů (jednou polovinou) pozůstalým dětem M. K. a L. R. jako dědicům ze zákona v první dědické třídě s tím, že za pasiva odpovídají podle poměru toho, co z pozůstalosti nabývají, k celé pozůstalosti (výrok II). Rovněž stanovil odměnu a výši hotových výdajů soudního komisaře a způsob její úhrady oběma dědici (výrok III) a rozhodl, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok IV). Uvedl, že zůstavitelka byla vdova a nezanechala žádná právní jednání pro případ smrti, proto jsou jako dědici ze zákona povoláni pozůstalá dcera a pozůstalý syn, kteří dědictví neodmítli, když okolnosti, pro něž by byli dědicky nezpůsobilí, zjištěny nebyly, a kteří uplatnili výhradu soupisu, a proto odpovídají za dluhy zůstavitelky pouze do výše ceny nabytého dědictví. Jelikož zůstavitelka nezanechala žádné pokyny ohledně rozdělení pozůstalosti, tímto nepověřila ani třetí osobu a mezi dědici nedošlo k dohodě, soud jim potvrdil nabytí dědictví ze zákona dle ust. § 1697 odst. 3 občanského zákoníku (§ 185 odst. 1 písm. g/ zákona o zvláštních řízeních soudních).

3. K odvolání M. K. Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 16. 11. 2022, č. j. 84 Co 138/2022-168, změnil usnesení soudu prvního stupně ve výroku II. tak, že se potvrzuje nabytí dědictví jako jediné dědičce ze zákona L. R., která s uplatněním výhrady soupisu a bez nařízení dědické posloupnosti nabývá veškerý majetek tvořící pozůstalost (výrok I). Rovněž stanovil odměnu a výši hotových výdajů soudního komisaře a způsob jejich úhrady jedinou dědičkou (výrok II) a rozhodl, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok III). Konstatoval, že pozůstalá dcera v průběhu odvolacího řízení namítla, že pozůstalý syn byl v minulosti odsouzen za „ubližení na těle“ zůstavitelce, a proto se touto námitkou zabýval, neboť mohla vést k závěru o dědické nezpůsobilosti pozůstalého syna. Dodal, že skutečnost, že tuto námitku pozůstalá dcera vznesla až v odvolacím řízení, nebrání tomu, aby k ní ve svém rozhodování přihlédl, neboť v odvolacím řízení mohou být uváděny nové skutečnosti a důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně (§ 28 odst. z. ř. s.). Vyžádal si výpis z evidence trestního rejstříku fyzických osob, z něhož zjistil, že pozůstalý syn má v rejstříku trestů záznam o odsouzení rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 18. 3. 2016, sp. zn. 47 T 12/2016, následně si od tohoto soudu vyžádal stejnopis uvedeného rozsudku, v němž se podává, že pozůstalý syn byl pravomocně shledán vinným ze spáchání přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 trestního zákoníku, tedy úmyslného trestného činu, jehož se dopustil fyzickým napadením zůstavitelky a tím, že jí vyhrožoval zabitím, za což byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců. Dospěl k závěru, že za uvedené situace byl vázán tímto trestním rozhodnutím, a proto musel zohlednit dědičnou nezpůsobilost pozůstalého syna, ledaže by bylo zjištěno, že mu zůstavitelka jednání, pro které byl shledán vinným, „výslovně prominula“ (§ 1481 občanského zákoníku in fine). Jelikož pozůstalý syn v této souvislosti tvrdil, že mu zůstavitelka skutečně uvedené jednání prominula, odvolací soud si vyžádal trestní spis Okresního soudu v Teplicích sp. zn. 47 T 12/2016 a zjistil, že obsahuje prohlášení psané vlastní rukou zůstavitelky a datované dnem 22. 6. 2016, v němž zůstavitelka (mimo jiné) uvedla, že její syn s jejím vědomím podal žádost o přeměnu trestu na trest domácího vězení, a vyjádřila přesvědčení, že pobyt ve vězení mu pomohl se nad sebou zamyslet a že se ničeho podobného už nedopustí; zároveň vyslovila prosbu, aby bylo žádosti pozůstalého syna o přeměnu trestu vyhověno. Odvolací soud dále proto uvedl, že prohlášení zůstavitelky neobsahuje „výslovné“ prominutí jednání, kterého se pozůstalý syn dopustil vůči ní a pro které byl shledán vinným ze spáchání úmyslného trestného činu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 trestního zákoníku, neboť prohlášení zůstavitelky se nijak nezaobírá jednáním pozůstalého syna, ani neobsahuje výslovné prohlášení o tom, že zůstavitelka pozůstalému synovi „odpouští“ či „promíjí“ konkrétně popsané jednání. Odvolací uzavřel, že v průběhu odvolacího řízení vyšly najevo skutečnosti, z nichž plyne, že jeden z v úvahu přicházejících dědiců (pozůstalý syn) se stal v důsledku závadného (obecně neakceptovatelného) chování, kterého se dopustil vůči zůstavitelce, dědicky nezpůsobilým, a proto nedědí. Vzhledem k tomu, že nemá potomka, na kterého by přešlo dědické právo, je jedinou dědičkou zůstavitelky pozůstalá dcera.

II. Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti usnesení odvolacího soudu podal M. K. dovolání, jehož přípustnost ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. odvíjí od vyřešení dvou dosud neřešených právních otázek. Namítá, že usnesení odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení jednak jeho dědické nezpůsobilosti (resp. prominutí jeho jednání zakládajícího dědickou nezpůsobilost), jednak návrhu pozůstalé dcery na doplnění dokazování v rámci odvolacího řízení za situace, kdy pozůstalá dcera nemá zájem o dědictví a dědictví se vzdala. Argumentuje tím, že odvolací soud „při výkladu výslovného prominutí ze strany zůstavitelky postupoval ryze formalisticky, kdy odhlédl od merita věci, tj. faktického prominutí ze strany zůstavitelky vůči jednání pozůstalého syna zakládajícího jeho dědickou nezpůsobilost, neboť lze mít důvodně za to, že se zůstavitelka snažila o to, aby pozůtalý syn byl propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody k ní do společné domácnosti“. Uvedl, že oproti pozůstalé dceři projevoval o matku opravdový zájem, zatímco ona se provdala do Bavorska a s matkou udržovala pouze sporadický telefonní kontakt, a že po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody byl ve společné domácnosti s matkou po dobu následujících 5 let. Je toho názoru, že je zcela legitimní, aby vůle zůstavitelky byla dovozována jednak dle jejího doslovného vyjádření uvedeného v předmětné žádosti, jakož i účelu a obsahu tohoto vyjádření. Rovněž je přesvědčen, že jelikož ze strany pozůstalé dcery nedošlo k uplatnění skutečností vztahujících se k jeho dědické nezpůsobilosti v rámci projednání dědictví u soudu prvního stupně, neměla pozůstalá dcera již v rámci odvolacího řízení procesní postavení k navrhování nových důkazů, neboť se vzdala dědictví po zůstavitelce, a proto již neměla v rámci pozůstalostního řízení vystupovat jako účastník tohoto řízení. Pokud odvolací soud připustil tuto novotu v rámci tvrzení pozůstalé dcery, poškodil svým postupem práva pozůstalého syna na řádné projednání dědictví a připustil dokazování, které mělo proběhnout pouze v rámci jednání u soudu prvního stupně. Odvolací soud se přitom žádným způsobem nevypořádal s prohlášením pozůstalé dcery týkajícím se vzdání se dědictví. Navrhl, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu (jakož i usnesení soudu prvního stupně) zrušil a věc vrátil Okresnímu soudu v Teplicích k dalšímu řízení. Zároveň navrhl odložit vykonatelnost usnesení odvolacího soudu, neboť se odklad vykonatelnosti nedotkne právních poměrů jiné osoby než pozůstalého syna a neprodleným výkonem usnesení odvolacího soudu by mu hrozila závažná újma spočívající zejména v možnosti převedení vlastnického práva k předmětnému bytu, ve kterém dosud žije.

5. Ve vyjádření k dovolání L. R. souhlasila s rozhodnutím odvolacího soudu a uvedla, že není pravda, že by se dědictví vzdala, když byla pouze připravena je darovat synovi. Současně vyjádřila přesvědčení, že spolužití její maminky s pozůstalým synem bylo pod psychickým nátlakem z jeho strany, když „zůstavitelka neměla jenom to srdce ho nechat na ulici i za to všechno, jak se k ní choval a celou dlouhou dobu se nechal vyživovat“.

III. Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a zákona občanského soudního řádu) projednal dovolání podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

7. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

8. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo

procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

9. V projednávané věci bylo pro rozhodnutí odvolacího soudu významné (mimo jiné) vyřešení právní otázky, zda výslovné prominutí činu povahy úmyslného trestného činu proti zůstaviteli lze spatřovat v písemné přímluvě zůstavitele za přeměnu zbytku nepodmíněného trestu odnětí svobody na trest domácího vězení odsouzeného potomka. Protože tato otázka hmotného práva nebyla v rozhodovací činnosti dovolacího soudu dosud řešena, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání M. K. je podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

IV. Důvodnost dovolání

10. Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

11. Vzhledem k tomu, že zůstavitelka zemřela dne XY, je třeba v řízení o pozůstalosti postupovat podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), a podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. ř. s.“).

IV. a) K výslovnému prominutí činu zakládajícího dědickou nezpůsobilost

12. Podle ustanovení § 1481 o. z. je z dědického práva vyloučen, kdo se dopustil činu povahy úmyslného trestného činu proti zůstaviteli, jeho předku, potomku nebo manželu nebo zavrženímhodného činu proti zůstavitelově poslední vůli, zejména tím, že zůstavitele k projevu poslední vůle donutil nebo lstivě svedl, projev poslední vůle zůstaviteli překazil nebo jeho poslední pořízení zatajil, zfalšoval, povrhl nebo úmyslně zničil, ledaže mu zůstavitel tento čin výslovně promínil.

13. Kdy se jedná o počínání dědice ve smyslu ustanovení § 1481 o. z. *in fine*, závisí na posouzení individuálních okolností konkrétního případu.

14. Zatímco o. z. nově zakotvil, že zůstavitel může prominout čin zakládající dědickou nezpůsobilost pouze výslovně, podle všech předchozích hmotněprávních úprav platných na našem území dostačovalo prominutí konkludentní. Důvodová zpráva k o. z. k tomuto uvádí: „Dosavadní pravidlo o zhojení překážek dědění prominutím zůstavitele zůstává zachováno. Jde tu přece o soukromý poměr zůstavitele, který pořizuje o svém majetku, vůči jiné osobě, takže je namístě ponechat zůstaviteli rozhodující stanovisko. Úprava se však upřesňuje v tom směru, že se vyžaduje výslovné prominutí. Jde o reakci na poznatky z praxe, která v některých případech dospívá k závěru, že tu dědická nezpůsobilost není, s odkazem na faktické chování zůstavitele, třebaže interpretace takového chování je značně sporná a podsouvá mrtvému vůli, kterou zjevně neměl“.

15. Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu – jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. – nepodléhá), že M. K. byl rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 18. 3. 2016, č. j. 47 T 12/2016-46, který nabyl právní moci dne 18. 3. 2016, shledán vinným, že dne 16. 3. 2016 v době kolem 12:00 hod. v XY, v ul. XY, v bytě, který společně obývali, fyzicky napadl svou matku M. H., nar. XY, a to tak, že ji udeřil dlaní do levého ucha a tváře, přičemž jí poškodil náušnici v hodnotě 150 Kč,

následně ji uhodil dlaní do pravé tváře a prsty obou rukou jí tiskl tváře a dále jí kroutil za zápěstí rukou, při tomto poškození říkal, že ji zabije, což v poškozené vzbudilo důvodnou obavu, že by mohl svoje výhrůžky naplnit, poté, co svého jednání zanechal a z bytu odešel, poškozená vyměnila zámek ve dveřích a odjela vypovídat na policii, podezřelý, po zjištění, že došlo k výměně zámku, dveře vyrazil, čímž jí způsobil škodu ve výši 700 Kč a do bytu se vrátil, čímž spáchal přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 tr. zákoníku, a byl proto odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání 4 měsíců ve věznici s dozorem. Matka odsouzeného (zůstavitelka) dopisem ze dne 22. 6. 2016 adresovaným Okresnímu soudu v Teplicích v návaznosti na žádost odsouzeného syna M. K. vyjádřila přesvědčení, že „pobyt ve vězení mu pomohl se nad sebou zamyslet“ a že „se ničeho podobného už nedopustí“ a uvedla, že „mu nabídla možnost, že u ní může nadále bydlet“, že „jí v domácnosti hodně pomáhal“, že „to bylo vzhledem k jejímu věku 78 let velmi důležité“, že vyplnil i její samotou, protože nikoho jiného nemá“, že „má problémy s nohou, nemůže nosit předepsané boty a naléhavě potřebuje zajít na chirurgické oddělení“ a že „ve výkonu trestu se to léčit nedá“. Zároveň požádala soud, aby „její žádosti o trest domácího vězení vyhověl“.

16. Z provedeného dokazování nevyplývá, že by zůstavitelka dala jakkoliv jinak najevo, že svému synovi jeho jednání promíjí. Přitom přímluva zůstavitelky dopisem ze dne 22. 6. 2016 vypovídá o jejím vztahu k synovu chování k ní pouze tolik, že se lze domnívat, že doufá v jeho polepšení, přičemž do určité míry jí ho je zjevně líto, a proto mu nabízí i možnost u ní nadále bydlet. K naplnění zákonných předpokladů ustanovení § 1481 o. z. se musí jednat o počínání (prominutí) výslovné, jak jmenovitě ukládá nová hmotněprávní úprava (k tomu srov. právní názory vyjádřené např. in Šešina, M., Muzikář, L., Dobiáš, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 225, anebo in Horák, O. Ke vztahu prominutí činu zakládajícího dědickou nezpůsobilost a vydědění pro dědickou nezpůsobilost. Ad Notam č. 2, ročník 2022, s. 16 an.). Pro upřesnění výkladu slova „výslovně“, je otázkou, zda se tím míní pouhé vyjádření slovy, anebo zda lze tento výraz vyložit volněji, ve smyslu „jednoznačně“ (taktéž in Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník. Sv. III. § 419-654. Praha: Leges, 2014, s. 513-514). S ohledem na výše uvedenou odbornou literaturu a v návaznosti na dosavadní právní závěry ustálené rozhodovací praxe dosavadní (i nyní do jisté míry použitelné) v tom smyslu, že musí být zjevné, že zůstavitel si byl vědom, že odpouští a co odpouští (k tomu srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2018, sp. zn. [21 Cdo 5238/2017](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2018, sp. zn. [21 Cdo 754/2018](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2019, sp. zn. [24 Cdo 614/2019](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2019, sp. zn. [24 Cdo 2500/2019](#)), dospívá dovolací soud k témuž. K prominutí činu zakládajícího dědickou nezpůsobilost by mělo dojít především jednoznačným jednáním zůstavitele, které je vyjádřeno přímo, anebo je dostatečně prokazatelné (dovoditelné).

17. Pokud se týká formy prominutí, nejhodnotnější je forma písemná, třeba na zvláštní listině zůstavitelem podepsané, případně může být prominutí obsaženo v pořízení pro případ smrti, kterým zůstavitel současně takového dědice povolá za dědice své pozůstalosti. Není dáno zákonem, jaká konkrétní slova má zůstavitel užít („promíjím“, „odpouštím“ apod.). Důležité je, aby zůstavitel také uvedl skutek, který dědici promíjí. Výslovně prominutí však může být učiněno také ústní formou. V tomto případě bude obtížné dokázat, že se tak stalo, zejména pokud tomu nebyli přítomní svědci (srov. opět Šešina, M., Muzikář, L., Dobiáš, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 230-231). Budiž dodáno, že prominutí bude v praxi zřejmě často uskutečňováno v rámci právního jednání zůstavitele v podobě pořízení pro případ smrti; otázkou zůstává, zda i povolání dědicky nezpůsobilé osoby za dědice nebo odkazovníka by se mohlo do budoucna vykládat jako výslovné prominutí podle § 1481 o. z., byl-li čin zůstaviteli prokazatelně znám (pro uvedený výklad srov. např. Horák, O. Poslední pořízení jako výslovné prominutí činu zakládajícího dědickou nezpůsobilost? Ad Notam, ročník 2019, č. 1, s. 3 an.).

18. I kdyby tedy uvedené jednání zůstavitelky bylo možné hodnotit jako jakési odpuštění v osobní

(resp. morální či mezilidské) rovině, zjevně nemá požadované dědicko-právní důsledky. Není proto namístě jej ve svém souhrnu považovat – jak vyplývá z výše uvedeného – za počínání, kterým zůstavitelka výslovně prominula svému synovi jeho čin povahy úmyslného trestného činu směřující proti ní.

19. Pro úplnost, M. K. v průběhu jednání před odvolacím soudem dne 5. 10. 2022 (pozn.: L. R. se jednání nezúčastnila) tvrdil, že mu zůstavitelka jeho jednání prominula, přičemž prominutí vztahoval k předmětnému písemnému prohlášení, kterým zůstavitelka podpořila jeho žádost o přeměnu trestu odnětí svobody na trest domácího vězení. Jak dále vyplývá z obsahu spisu (záznamu telefonického hovoru ze dne 17. 10. 2022), L. R. již ničeho nenamítala, prohlásila, že nemá zájem se dostavit k odvolacímu řízení a „nemá, co by dále řekla“. Z tohoto důvodu je zřejmé, že otázku prominutí činu M. K. nelze považovat za otázku mezi účastníky (skutkově) spornou, a proto v tomto konkrétním případě odvolací soud v řízení o pozůstalosti mohl bez dalšího přistoupit k interpretaci písemné přímluvy zůstavitelky z hlediska posouzení, zda ji lze hodnotit jako prominutí trestného činu M. K. (§ 169 z. ř. s.).

20. *Obiter dictum*, pouze je-li otázka, zda došlo k výslovnému prominutí, mezi účastníky (skutkově) sporná, soudy musí postupovat podle § 170 z. ř. s. (dříve ust. § 175 k odst. 2 o. s. ř. do 31. 12. 2013) a odkázat dědice, jehož dědické právo se jeví se zřetelem k okolnostem případu jako slabší, aby své právo uplatnil u sporného soudu [k tomu srov. právní názor vyjádřený např. v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2001, sp. zn. 24 Co 35/2001, publikovaném v časopise Ad Notam č. 3, ročník 2001, který je aplikovatelný i nyní].

IV. b) K odmítnutí dědictví

21. Podle ustanovení § 1486 o. z. odmítne-li dědic dědictví, hledí se na něho, jako by dědictví nikdy nenabyl.

22. Podle ustanovení § 1487 o. z. odmítnutí dědictví vyžaduje výslovné prohlášení vůči soudu. Dědictví lze odmítnout do jednoho měsíce ode dne, kdy soud dědice vyrozuměl o jeho právu odmítnout dědictví a o následcích odmítnutí (odstavec 1). Uplynutím lhůty k odmítnutí dědictví právo odmítnout dědictví zaniká (odstavec 2).

23. Podle ustanovení § 1489 odst. 2 o. z. k odmítnutí dědictví se nepřihlíží, dal-li dědic již svým počínáním najevo, že chce dědictví přijmout. Nepřihlíží se ani k projevu vůle, kterým dědic odvolá své prohlášení, že dědictví odmítá, nebo neodmítá, anebo že dědictví přijímá.

24. Úkon odmítnutí dědictví lze učinit kdykoli po smrti zůstavitele, nejpozději však do konce lhůty stanovené v ustanovení § 1487 o. z. Může nastat situace, že dědic odmítne dědictví, aniž by čekal na vyrozumění soudu o dědickém právu. V případě, že je z projevu vůle dědice zřejmé, že si je vědom všech právních důsledků odmítnutí či neodmítnutí, resp. přijetí dědictví, je třeba i toto jeho „předčasné“ prohlášení považovat za závazné a neodvolatelné. V případě pochybností však bude nezbytné – zejména vzhledem k tomu, že důsledky odmítnutí dědictví jsou velmi závažné a nezvratné – aby i takovýto dědic byl následně o svém dědickém právu vyrozuměn (k tomu srov. Občanský zákoník IV. Komentář. Fiala, R., Drápal, L. a kol. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, str. 52). Marným uplynutím lhůty k odmítnutí dědictví právo odmítnout dědictví zaniká a dědic již nemůže dědictví odmítnout. Podle ustanovení § 1489 odst. 1 o. z. se také nepřihlíží k odmítnutí dědictví, dal-li dědic již svým počínáním najevo, že chce dědictví přijmout, a nepřihlíží se ani k projevu vůle, kterým dědic odvolá své prohlášení, že dědictví odmítá nebo neodmítá, anebo že dědictví přijímá (odstavec 2) [obdobně srov. právní názor vyjádřený např. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. [24 Cdo 2832/2018](#), podle nějž nelze prohlášení odvolat ani v případě dodatečně objeveného majetku].

25. V projednávané věci z protokolu o jednání u soudního komisaře ze dne 4. 10. 2021 vyplývá, že soud vyrozuměl přítomné (L. R. a M. K.) o jejich dědickém právu a o tom, že mohou do jednoho měsíce ode dne vyhlášení usnesení o potvrzení nabytí majetku spadajícího do pozůstalosti dědictví odmítnout. Dále se v něm podává, že účastníci uvedli, že nehodlají využít lhůtu k vyjádření o odmítnutí dědictví, ani nežádají o její prodloužení, a prohlásili, že dědictví neodmítají. L. R. následně mailem ze dne 8. 10. 2021 adresovaným soudnímu komisaři dědictví odmítla z vážných důvodů (obavy o nemožnost „dostat“ M. K. z bytu zůstavitelky).

26. Již vzhledem ke shora řečenému v bodě 24. nelze přisvědčit vznesené dovolací námitce, že „pokud pozůstalá dcera uvedla, že o dědictví nemá zájem, je možno toto vyložit tak, že se vzdává svého dědictví, a proto by již neměla v rámci dědického řízení vystupovat jako účastník“, že „toto procesní pochybení nelze zhojit v rámci dokazování před odvolacím soudem, když veškeré rozhodné skutečnosti“ – (pozn.: okolnosti o úmyslném trestném činu M. K. vůči zůstavitelce) – „nebyla pozůstalá dcera oprávněna uvést“, že pokud „odvolací soud připustil tuto novotu“, „poškodil svým postupem práva pozůstalého syna na řádné projednání dědictví“ a „připustil dokazování, které mělo proběhnout pouze v rámci jednání u soudu prvního stupně“.

27. Nadto, v daném případě odvolací soud (i soud prvního stupně) při posouzení otázky, zda L. R. platně odmítla dědictví a zda na ni mělo být pohlíženo, jako by dědictví nikdy nenabyla, jejíž nesprávnost dovolatel *de facto* namítá, postupoval v souladu s ustálenou judikaturou soudů (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2001, sp. zn. [21 Cdo 1351/2000](#) publikovaný v časopise Soudní judikatura pod č. 99, ročník 2001, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2012, sp. zn. [21 Cdo 4391/2009](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. [24 Cdo 2832/2018](#)). Za této situace proto nelze souhlasit s dovolatelem ani v tom, vytýká-li zejména odvolacímu soudu „procesní pochybení“ při posouzení návrhu L. R. na doplnění dokazování ve vztahu k dědické nezpůsobilosti M. K., když v tomto ohledu rozhodné okolnosti vyšly najevo sice až v průběhu odvolacího řízení, avšak do pravomocného skončení řízení o pozůstalosti. Nakonec, již odvolací soud ve svém rozhodnutí dovolateli vysvětlil (bod 10.), že – jak vyplývá z § 28 odst. 1 z. ř. s. – v odvolacím řízení mohou být uváděny nové skutečnosti a důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně.

28. Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu je – z hlediska uplatněných dovolacích důvodů – správné. Protože nebylo zjištěno, že by usnesení odvolacího soudu bylo postiženo vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání M. K. podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.